

Vi imate, po čitanji lepih knjig in časnikov se vedno boljše uriti in povzdigniti do prave omike, s katero si zamorete pridobiti častno mesto med sosedi in se dokopati do zaželenega blagostanja. Nekdaj so Vaši očetje hodili v trdo nemške šole, in zato se niso kaj prida naučili, ker niso razumevali, kar so prebirali in pisarili; od take šole jim druga ni ostalo, kot slabo pisano nemško ime, slovenski pa se še podpisati ne znajo; odtod pa pride, da so vsi mrtvi za domačo besedo, in se dajo potuhnjenim nemškutarjem za nos voditi. Da se tudi Vam taka ne zgodi, učite se lepega slovenskega jezika v besedi in pisavi, podpisujte se le po slovenski, naj bo pismo kakoršno bodi. Saj je slovenska pisava dosti lepša od rogate nemške. Pod slovensko pismo nemški podpis napravljati, je blizo tako, kakor če se h konju vol pripreže.

Žalibog se tudi sedaj še najdejo šole, v katerih se samo nemški gôde, kar je celó nepostavno in neumno. V takošnih šolah se zastonj hlače trgajo in dragi čas trati, iz takovih šol pridejo otroci po 15 let stari, ki niti apostolske vere ne znajo več moliti. Prišel je te dni k pisatelju teh vrst fant, ki je v Selnici v šolo hodil, in ni znal apostolske vere moliti. Vprašam: Si hodil v šolo? „Saj sem hodil v Selnici več let v šolo in brati tudi znam, pa v šoli sem se vse nemški učil, slovenski pa ne, in zdaj ne znam ne eno ne drugo“. Imel je tudi nemške molitne bukve, brati jih zna, pa jih ne ume; kaj mu tedaj pomaga vsa šola, v kateri je leta in leta dragi čas tratil?

Lepo bi bilo, ko bi se slovenski mladenči združili po trije ali po četiri, ter bi si tako skupaj naročili „Slov. Gosp.“ in po nedeljah ga lepo prebirali po zimi pri gorki peči, po leti pa v hladni senci na zeleni trati. Poblašili bi si serce in zbistrili um, da bi bili dnes ali jutre razumni gospodarji.

Peter Dajnko.

„Sl. Gospodar“ je v predzadnji številki žalostno novico razglasil, da so častiti gospod **Peter Dajnko**, dekan pri Veliki nedelji, umrli. Rajni gospod zaslužijo, da jim tukaj časten spominek postavimo, ker so bili skrben dušni pastir in posebno v svojih mladih, krepkih letih navdušen in delaven narodnjak in slovenski pisatelj. Rodili so se rajni Dajnko 23. mal. travna leta 1787 v pošteni fari sv. Petra blizo Radgone. Njih oča, prost in pošten kmet, so spoznali, da bi mladi Peter sposoben bil za uk; zatorej ga pošljejo v Maribor, naj bi se v latinskih šolah pripravljaj za duhovni stan. Že v Mariboru se je dijak Dajnko po svoji prebrisani glavici in lični gibčnosti toliko ljudem prikupil, da so ga na razne kraje za domačega učitelja ali inštruktorja želeli. In kot umen odgojitelj so rajni Dajnko v celem svojem življenju neki poseben vpliv do otrok imeli. Dovršivši nižje

latinske šole, so se kot krepek dijak v Gradcu v višje šole podali. Tudi v Gradcu so v naj imenitnejših rodbinah kot odgojitelj v velikem spoštovanju bili, kakor so pogostoma radi o tistem času govorili. Pobožnega in pohlevnega srcá se po dovršenih višjih šolah odločijo za duhovni stan, ter se podajo v sekovsko semenišče. Odlični dijak, kakor so sploh bili, so tudi v bogoslovju izvrstno napredovali. Zarad tega so bili že v tretjem bogoslovskem letu v mešnika posvečeni leta 1813. Po dokončanem bogoslovskem uku so najprej služili za dušnega pastirja v fari v Waltersdorfu blizo Gradca in kratko potem v radgonski mestni fari. Kot dušni pastir v vinogradu Gospodovem so marljivo delali; v šoli bili so neutrudljiv učitelj, kar jim živeči radgonski mestjani in mestjanke z veseljem spričujejo. Na narodnem polji so bili eden izmed prvih delalcev, ter so po svojih spisih, ktere bodemo poznej omenili, kakor tudi v živi besedi narodni duh vzbujali, slovensko slovstvo s svojimi spisi obogatili. Bog sam vé in pravični domoljubi pripoznavajo, da so Dajnko ravno v tem času kot kaplan v Radgoni za Slovence mnogo storili. Povsod, kamorkoli prideš, ti vedó starejši prebivalci povedati o Dajnkovih molitvenih knjigah, o njegovem slov. katekizmu itd. Narodnjak zdrave korenine ni iskal človeške hvale niti dobička drugega, kakor edino le korist národa in čast Božjo. In ravno pri tem svojem neutrudljivem delovanju so se za vse svoje žive dni bolezní nalezli, ktere se niso več mogli znebiti. Včasih so namreč cele dni v bukvalih tičali in pisali, toraj niso mogli na zdrav zrak, nego so si okna in vrata odpirali, pri tem pa dober posluš zgbubili. Pa vse to ni overalo marljivega gospoda delati za Božjo čast in za blagor národa.

(Konec prihodnjič.)

Politični ogled.

Avstrija. Zgodilo se je poslednji četrtek 6. marea 1873, kar milijone najzvestejših Avstriancev v serce boli — sprejela je zbornica poslancev na Dunaji brez vse obravnave, kar na eno sápo volilno preuredbo, kakor jo je vlada izdelala in politiška modrost nemško-liberalne stranke dodelala. Od 203 drž. poslancev jih je bilo komaj 122 nazočil. Brž v začetku seje so Poljaci (razen treh galiških Rusinov) s Črnečtom vred zbornico zapustili in pismeno razloge tega izrekli, da namreč državni zbor pravice nima sklepati postav, ki jemlje dež. zborom bistveno pol. pravico, pošiljati namreč poslance iz deželnega v državni zbor. — Razen grofa Fedrigotti iz Tirolskega in pl. Morpurga iz Tržaškega, ki sta pa proti glasovala, bilo je toraj v zbornici le 120 ustavakov, in med temi — žalibog tudi 5 Dalmatincev —, ki so po ukazu strahovalke „N. fr. Pr.“ brez ugovora in brez vse

razprave na vrat na nos sprejeli postavo, ki sega Avstriji prav do živega, in bode, če se tudi v gosposki zbornici sprejme, kar ni dvomiti, in potem cesarsko potrjenje zadobi, razpor po vseh deželah še bolj vnela. V zgodovini ustavnih držav bode sklep tega dne zapisan kot izgled, kako da ena sama stranka, ki še vrh tega grozno manjšino avstrijskih prebivalcev zastopa, celim narodom in deželam postave samovoljno diktira. — Menjka namreč v drž. zboru 36 poslancev iz raznih dežel, in le, ker teh v državnem zboru ni, je bilo ustavkom mogoče, potrebni 2 tretjini vkupaj spraviti; nazoči niso bili zastopniki českega, slovenskega in poljskega ljudstva, tudi ne (razen enega) zastopniki iz Tirolskega in Predarlškega itd. — in vse to ni v očeh nemško-liberalnih ustavkov čisto nič, kakor jih tudi ogromno število peticij zoper dir. volitve čisto nič ne moti; oni sklepajo brez drugih in proti vsem drugim, kar se jim poljubi! Če je to ustavno, potem nema beseda „samovolje“ več svojega pomena.

Nas tolaži pri vsem tem edino le to, da so vendar enkrat Poljaci tako odločno stopili na stran federalistov, in da hočejo, kakor razglašajo poljski časopisi, odslej z državnopravno stranko proti nemškim centralistom vzajemno delati. Ko bi se bilo to l. 1867 zgodilo, ko je bila v drž. zboru dvalistična pogodba na glasovanji, bili bi že zdavno v redu in Poljaci bi si bili lahko prihranili mnogo britkih skušenj. — Ravno te dni so se na Dunaji v posvet sešli veljavni možje državnopravne stranke, da se pogovoré, kaj storiti zanaprej in posebno dir. volitvam nasproti, če dobodo vendar le cesarsko potrjenje? Do prihodnjega lista zvemo morebiti že kaj gotovega o tem. —

Menda ni treba omeniti, da sta — po milosti graškega dež. zbora t. j. njegove nemške večine — izvoljena zastopnika štajarskih Slovencev, Brandstetter in Seidl, prav korajžno z ustavaki glasovala za direktne volitve.

Česko. Gospoda Skrejšovski in Ružička, ki sta tožena bila, da sta državno blagajnico za mnogo tisoč gold. kolkovine (štempeljnine) goljufala pri novinah, sta bila v končni obravnavi, ki je več dni trpela, v saboto 8. t. m. hudodelstva goljufije nekriva spoznana in toraj tudi plateža sodnijskih stroškov oproščena. Zarad tega je po vsej deželi v narodnih krogih veliko veselje. Bati se je pa, da se veselje kmalu v žalost preobrne. Drž. pravnik je namreč proti tej razsodbi takoj se pritožil do višje sodnije, ktera zamore razsodbo ovreči. Dotle morata oba, dasi že več kot pol leta v zaporu, še zaprta ostati, ter ni sodnija sprejela ponudbe, da bi se proti denarni zastavi zdaj že izpustila.

Ogersko. Kakor pri nas, se tudi v ogerskem drž. zboru godi, da namreč včasih pri majhnem številu poslancev prav pičila večina odloči

stvari, katerim dejanska večina poslancev in prebivalcev nasprotuje. Taka je bila zadnjič, ko je nenadoma sprožil liberalce Irany predlog o postavi gledé verske svobode (kdo neki sili liberalce v tej zadevi?) in civilnega zakona. Predlog je bil z 61 glasovi sprejet. Zastran čudnega sklepa piše konserv. list „Magyar Allam“: „Če vlada le tako svojo stranko vkupaj držati zamore, da od 450 poslancev jih 350 doma ostane, od 100 nazočih jih pa je 61 tako modrih državnikov, da po njih mislih k popolni sreči Ogerskega nič druga več ne menjka, kot postavnost prileštva (konkubinata) in neomejena verska zmešnjava: potem — z Bogom lepe nade mirnega razvoja in napredka države na krščanski podlagi!“

Vnenje države. Tudi na Ruskem se vpejljava splošna dolžnost vojaška, ki trpi za vsacega 15 let; 6 let se služi dejansko, 9 let pa spada za rezervo. Pri brodnarstvu je le 9letna služba, 7 let na vojnem brodovju, 2 leti pa v rezervi. — Ravno se pripravlja Rusija na boj zoper Kivance v Aziji, kateri jej miru ne dajo in še druge podložnike „belega cara“ na upor šuntajo.

Razne stvari.

(Sadjo- in vinorejska šola v Mariboru.) Za drugi tečaj, ki se je počel 1. marea t. l., so se dovolile deželne štipendije po 140 gld. naslednjim učencem: Jan. Prelogu, Fr. Vučini, Kar. žl. Kotovicu in Igu. Šoberju. Štipendije od okr. zastopov ustanovljene, so prejeli: lipniško Pav. Reiter, sevniško Vek. Juvančič, ptujsko Št. Super, ormuško Mart. Utičar, mariborsko Jož. Wolf, mureško Fr. Slemenšek in kozijansko Jan. Košar.

(Ljutomerski okr. zastop.) Glavarstvo ljutomersko je sestavilo za prihodnjo volilno dobo izpisek skupin, ki določuje zastopstvo tako-le: a) Za Ljuto mer: 1. veliko posestvo: (31 volilcev plačujočih 3052 gld. davka) 10 zastopnikov; 2. velikih obertnikov 1 zastopnik (s 74 gold. davka); 3. mesta in trgi: (3784 gld. davka) 11 zastopnikov; 4. kmetijsko posestvo (11.116 duš in 26.753 gl. davka) le 10 zastopnikov; skupaj 32 zastopnikov. Po naših mislih bi se pa število zastopnikov v pravi razmeri takole razvrstiti moralo: I. skupina 8 zastopnikov, II. I, III. 11 in IV. 12 zastopnikov. — b) Gornja Radgona ima samo 2 skupini: prva s 47 volilci in 5996 gold. davka, četrta s 27.462 gld. davka; na vsako spada 15 zastopnikov.

(V toplicah na Slatini) bilo je lansko leto 2906 gostov, 505 več od predlanskega. Iz Štajarskega jih je bilo 585, iz Avstrijskega 639, iz Ogerskega 745, iz Hrvatskega in Slavonskega 424, iz Istre 263, iz Dalmatinskega 16, iz Koroškega 30, iz Kranjskega 69, iz Českega 9, iz Moravskega 22, iz Tirolskega 19, iz Slezije 4, Galicije 8, Sedmograškega 38, Bosne 5, Črnogore 2, Nem-